

ABSTRACT

Role of France in the EU

by Sumana Puangperksuk

France has played a leading role in the EU since its birth, but skeptically, she is losing her power nowadays due to a new face of British – EU relation policy by PM Tony Blair or the US role in the EU. However, she may be able to retain her powerful voice by German cooperation, especially in the Common Foreign and Security Policy area. Besides, year 2003 was the 40th anniversary of Franco-German relation after the Elysée Treaty in 1963. The research contains the analysis of French role since the beginning of the EU and whether she is losing her clout. There are also chapters dedicating to Franco-German Relation and how Germany assists France in maintaining her front position in the Union.

โรแบร์ต ชูมัน (Robert Schuman) และ ฌอง มอแน (Jean Monnet)
ผู้ริเริ่มแนวคิดการบูรณาการสหภาพยุโรป

บทบาทของประเทศฝรั่งเศสในสหภาพยุโรป

สุนนา พวงเพิกคิก**

แม้สหภาพยุโรปจะมีสถาบันทางการเมืองและหน่วยงานต่างๆ ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถาบันกลางในการบริหารและผลักดันกลไกการทำงานของสหภาพยุโรป ถึงกระนั้นทฤษฎีของ โมราฟซิก (Moravcsik) ยังให้ข้อสังเกตว่า แท้จริงแล้วนั้น สหภาพยุโรปถูกผลักดันโดยประเทศสมาชิกใหญ่ อย่างเช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส และ เยอรมนีต่างหาก โมราฟซิกเชื่อว่ายิ่งประเทศนั้นมีขนาดและบทบาทภายในชุมชนมากเท่าไร ยิ่งจะทำให้อำนาจมากขึ้น ประเทศสมาชิกอื่นๆ จะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นมากขึ้น ฝรั่งเศส อังกฤษ และเยอรมนีเป็นกลุ่มประเทศที่มีบทบาทมากภายใน สหภาพยุโรป เนื่องจากมีคะแนนเสียงมากกว่าประเทศสมาชิกอื่น และยังสามารถชี้ชวนให้ประเทศอื่นๆ เห็นด้วยกับนโยบายของตน ดังนั้นจากทฤษฎีของโมราฟซิก จึงสรุปได้ว่า สถาบันกลางของสหภาพยุโรปอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของสามประเทศมหาอำนาจนี้มากกว่าที่จะเป็นไปตามความประสงค์โดยรวมของประเทศสมาชิกทุก ๆ ประเทศ

หนึ่งในประเทศมหาอำนาจภายในสหภาพยุโรปตามความเห็นของโมราฟซิก คือฝรั่งเศส ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในกระบวนการบูรณาการสหภาพยุโรป ฝรั่งเศสพยายามที่จะสร้าง “ตัวตนของยุโรป” (European Identity) เพื่อที่

* บทความนี้แปลจาก “French Role in the European Union” สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545

** นางสาวสุนนา พวงเพิกคิก เจ้าหน้าที่บริหารวิชาการ ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วารสารยุโรปศึกษา

ประเทศยุโรปจะได้ไม่ต้องพึ่งพิงสหรัฐอเมริกา สร้างความเป็นปึกแผ่นหลังเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ของยุโรปเอง และเพื่อให้ยุโรปกลับมาเรืองอำนาจดังเดิมอีกครั้ง ประเทศฝรั่งเศสมีส่วนสำคัญในการกอบกู้อำนาจและความรุ่งเรืองกลับมายังยุโรปก็จริง แต่ถ้าหากขาดความช่วยเหลือจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างเยอรมนีแล้วความสำเร็จในการฟื้นฟูยุโรปนั้นคงไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม ในการก่อตั้งประชาคมยุโรป บางครั้งฝรั่งเศสก็ไม่ได้ดำเนินการอย่างถูกต้องในการที่จะสร้าง “ตัวตนของยุโรป” ให้เกิดขึ้น เพราะโดยมากฝรั่งเศสมักมุ่งเน้นในการก่อตั้งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้านการเมืองและความมั่นคง ซึ่งประเทศสมาชิกอื่นๆไม่ค่อยเห็นดีเห็นงามด้วยเนื่องจากความหวาดกลัวที่หากเมื่อนโยบายทางด้านการเมือง การต่างประเทศ และความมั่นคงต้องนำไปรวมกับประเทศอื่นๆแล้ว ก็จะทำให้การสูญเสียอธิปไตยของชาติ นอกจากนั้นการที่เยอรมนีครองความเป็นหนึ่งทางด้านเศรษฐกิจในประชาคม และความสัมพันธ์พิเศษที่สหรัฐอเมริกามอบให้แก่ประเทศอังกฤษ ยิ่งทำให้บทบาทของฝรั่งเศสยิ่งดิ่งลง ประเทศสมาชิกหันไปให้ความสำคัญกับสองประเทศดังกล่าวมากขึ้น จึงทำให้เกิดคำถามว่า ประเทศฝรั่งเศสกำลังสูญเสียอำนาจภายในสหภาพยุโรปจริงหรือไม่ ถ้าจริง สูญเสียไปเพราะเหตุใด และทำอย่างไรฝรั่งเศสจึงจะกลับมามีอำนาจดังเดิมได้อีกครั้ง และในโอกาสที่ปี พ.ศ. 2546 เป็นปีที่ครบรอบความสัมพันธ์ฝรั่งเศส-เยอรมนี สนธิสัญญาเอลิเซ่ 40 ปี ฝรั่งเศสจะใช้โอกาสนี้เพื่อช่วยให้ได้รับความนิยมนกลับมาเหมือนเดิมด้วยหรือไม่

จุดยืนของฝรั่งเศสในการก่อตั้งประชาคมยุโรป

ฝรั่งเศสเป็นทั้งกลไกที่สำคัญในการผลักดันให้เกิดการบูรณาการและเป็นอุปสรรคจากหนามที่ส่งผลให้กระบวนการบูรณาการต้องหยุดชะงักในช่วงปี 60 หรือที่เรียกว่า Stagnation แต่ไม่ว่าจะส่งผลในแง่ใด ฝรั่งเศสก็มีจุดมุ่งหมายเดียวทุกยุคทุกสมัยคือต้องการให้ยุโรปสามารถยืนหยัดด้วยตนเองได้ ไม่ต้องพึ่งความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาอีกต่อไป ฝรั่งเศสเชื่อว่าสิ่งสำคัญที่จะสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของยุโรปคือการมีนโยบายร่วมทางด้านการต่างประเทศและความมั่นคง โดยเฉพาะการมีกองกำลังเป็นของตัวเอง จุดมุ่งหมายทางด้านการเมืองนี้จึงเป็นตัวขับเคลื่อนบทบาทของฝรั่งเศสในสหภาพ ในขณะที่ด้านเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนบทบาทความสำคัญของเยอรมนี ซึ่งส่งผลให้เยอรมนีได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เพราะสมาชิกในสหภาพต้องการเห็นความรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าที่จะยอมเสียผลประโยชน์โดยเพื่อมีนโยบายร่วมทางด้านการต่างประเทศและความมั่นคงดังที่ฝรั่งเศสต้องการให้เป็น

บทบาทของฝรั่งเศสและการก่อตั้งสหภาพยุโรป

ความคิดริเริ่มที่จะนำประเทศยุโรปตะวันตกมาบูรณาการกันเกิดจากฝรั่งเศส ซึ่งมีทั้งที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว โดยเริ่มจาก อาริสต์ดีต บร็องด์ รัฐมนตรีการต่างประเทศของฝรั่งเศสช่วงปี ค.ศ. 1925 - 1931 ซึ่งพยายามจะรวมยุโรปโดยใช้เครื่องมือทางรัฐศาสตร์เป็นหลักเหมือนกับนักคิดชาวยุโรปคนอื่นๆ แต่ต้องประสบความล้มเหลวเนื่องจากความหวาดกลัวที่จะต้องสูญเสียอธิปไตยของประเทศสมาชิก กอปรกับในขณะนั้น ยุโรปยังไม่ต้องการความร่วมมือทางการเมืองเป็นหลัก หลัง

วารสารยุโรปศึกษา

สงครามโลกครั้งที่ 2 สภาพเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปตกอยู่ในขั้นวิกฤตและต้องการการฟื้นฟูโดยด่วน เมื่ออเมริกาจะให้ความช่วยเหลือ โดยการให้เงินเพื่อก่อตั้งองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจของยุโรป (Organisation for European Economic Cooperation) แต่ยุโรปเองโดยเฉพาะฝรั่งเศสไม่ต้องการพึ่งพิงอเมริกามาก ดังนั้นแผนของโรเบิร์ต ชูมานน์ (Robert Schumann) รัฐมนตรีการต่างประเทศและ ชอง โมเน (Jean Monet) ที่จะรวมเศรษฐกิจเป็นภาคๆ โดยเริ่มจากภาคถ่านหินและเหล็กกล้าของยุโรป จึงประสบความสำเร็จและเป็นจุดเริ่มของการบูรณาการยุโรปตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อประสบความสำเร็จทางด้านการรวมภาคเศรษฐกิจแล้ว ฝรั่งเศสจึงริเริ่มแผนที่จะรวมภาคการเมืองการต่างประเทศและความมั่นคงอีกครั้ง โดยความคิดที่จะก่อตั้งประชาคมการป้องกันแห่งยุโรป หรือ European Defence Community เนื่องมาจากคำสั่งจากอเมริกาให้เยอรมนีติดอาวุธได้อีกครั้ง (Rearmament) ซึ่งขณะนั้นอยู่ในช่วงสงครามเย็น อเมริกาไม่สามารถให้การคุ้มกันเยอรมนีได้ด้วยตัวเอง เนื่องจากงบประมาณส่วนหนึ่ง สหรัฐอเมริกาต้องนำไปใช้จ่ายในสงครามเกาหลีที่ประทุขึ้นพร้อม ๆ กันนั้น ดังนั้นอเมริกาจึงต้องการให้เยอรมนีแข็งแกร่งพอที่จะป้องกันตัวเองจากอิทธิพลคอมมิวนิสต์ จึงออกคำสั่งติดอาวุธใหม่ สร้างความหวาดกลัวให้แก่ฝรั่งเศสอย่างมากและริเริ่มที่จะก่อตั้งประชาคมป้องกันตนเองดังกล่าวขึ้น โดยมุ่งให้ประชาคมนี้มีอำนาจเหนือรัฐ (Supranational Body) เพื่อฝรั่งเศสจะได้มีอำนาจควบคุมนโยบายทางทหารของเยอรมนีได้อย่างทั่วถึง แต่ก็ต้องล้มไปเนื่องจากสภาแห่งชาติไม่อนุมัติให้ผ่าน และการไม่เห็นด้วยของประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่จะก่อตั้งสถาบันทางการทหารที่มีอำนาจเหนือรัฐดังกล่าว

จากบทเรียนความล้มเหลวในความพยายามรวมอำนาจทางการเมืองต่างประเทศ และความมั่นคงทำให้ฝรั่งเศสเลิกล้มความตั้งใจที่จะก่อตั้งองค์การเหนือรัฐทางด้านนั้น ๆ อีก และในปี ค.ศ. 1957 ประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าก็พัฒนามาเป็นประชาคมเศรษฐกิจแห่งยุโรป และแม้จะไม่สามารถก่อตั้งองค์การเหนือรัฐทางการเมืองป้องกัน แต่ฝรั่งเศสก็ประสบความสำเร็จในการก่อตั้งประชาคมพลังงานแห่งยุโรป (European Atomic Energy Community) ซึ่งแม้จะไม่ใช้การป้องกันโดยตรง แต่ฝรั่งเศสก็รู้สึกปลอดภัยขึ้นเมื่อได้มีอำนาจควบคุมพลังงานที่สำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการสงครามได้ ซึ่งเป็นการควบคุมแหล่งอาวุธของเยอรมนีทางอ้อมนั่นเอง

ระหว่างที่ยุโรปกำลังประสบความสำเร็จในการบูรณาการภาคเศรษฐกิจอย่างมาก นายพล ชาร์ล เดอ โกลล์ (General Charles de Gaulle) ก็เข้ามาเป็นประธานาธิบดีของฝรั่งเศส โดยมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้ยุโรปปราศจากอำนาจและบทบาทของอเมริกาโดยสิ้นเชิง นายพล ชาร์ล เดอ โกลล์เป็นนักชาตินิยมที่ต้องการเห็นฝรั่งเศสเป็นชาติมหาอำนาจที่ยิ่งใหญ่และเป็นอิสระ เขาเชื่อว่าการที่อังกฤษมีความสัมพันธ์พิเศษกับอเมริกาอาจเป็นได้ศึกให้อเมริกาในขณะเดียวกันก็ได้ อีกครั้งการกระทำของอังกฤษที่ผ่านมาก็เรียกว่า Awkward Partner ทำให้นายพล เดอ โกลล์เห็นว่าอังกฤษจะเป็นภาระให้แก่ประชาคม ดังนั้นเขาจึงพยายามกันอังกฤษออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปโดยการประท้วงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของอังกฤษถึงสองครั้ง ส่งผลให้การบูรณาการของประชาคมยุโรปถึงจุดหยุดนิ่ง เพราะแม้อังกฤษจะไม่เห็นด้วยกับการรวมทางการเมือง แต่ด้านเศรษฐกิจ อังกฤษก็มีความสำคัญต่อประเทศสมาชิกดั้งเดิมอื่น ๆ เช่นกัน การประท้วงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประเทศอังกฤษโดยนายพล เดอ โกลล์นี้ สร้างความไม่พอใจให้แก่ประเทศสมาชิกอย่างมาก

วารสารยุโรปศึกษา

อย่างไรก็ดี หลังจากที่นายพล เดอ โกลล์ประกาศลาออกในปี ค.ศ. 1969 ยุโรปก็ซบเซาลงอีกครั้งหนึ่ง โดยความร่วมมือของประเทศสมาชิก และในที่สุด อังกฤษก็สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมยุโรปได้สำเร็จในปี ค.ศ. 1973

บทบาทของฝรั่งเศสในปัจจุบัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทและอำนาจของฝรั่งเศสในสหภาพยุโรปมีดังนี้

ก. ประเทศอังกฤษและความสัมพันธ์พิเศษกับสหรัฐอเมริกา

เมื่อนายโทนี แบลร์ ได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศอังกฤษ นโยบายการต่างประเทศก็ได้เปลี่ยนรูปแบบไปจากที่เคยพยายามตั้งตนเป็นสันโดษจากสหภาพยุโรปและร่วมมือเท่าที่จำเป็น กลายเป็นนโยบายสนับสนุนสหภาพยุโรป ซึ่งการเปลี่ยนรูปแบบนโยบายนี้ส่งผลให้บทบาทของฝรั่งเศสในสหภาพลดลงอย่างมาก และไม่เพียงแต่สนับสนุนสหภาพยุโรปเท่านั้น นายโทนี แบลร์ยังตั้งความหวังที่อังกฤษจะกลายเป็นหัวใจของยุโรป (Heart of Europe) และพยายามเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นอีกด้วย ซึ่งในขณะนั้น ความพยายามสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับสหรัฐอเมริกาส่งเสริมความพอใจแก่สมาชิกส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเนเธอร์แลนด์และอิตาลี เป็นอย่างมาก แต่กลับสร้างความไม่พอใจให้ฝรั่งเศสที่พยายามให้ยุโรปสามารถยืนหยัดด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งความสัมพันธ์พิเศษใดๆกับสหรัฐอเมริกามาโดยตลอด ในขณะที่ประเทศสมาชิกอื่นกลับเห็นว่าเป็นการดีที่อังกฤษจะเข้ามามีอำนาจถ่วงดุลฝรั่งเศสซึ่งกุมบังเหียนควบคุมสหภาพยุโรปแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นเวลานาน

ข. การขยายสมาชิกภาพ

ประเทศเข้าใหม่ส่วนมากครั้งหนึ่งเคยตกอยู่ในอำนาจคอมมิวนิสต์มาก่อน และได้รับการช่วยเหลือ ปลดปล่อยเป็นประชาธิปไตยโดยสหรัฐอเมริกา ประเทศเหล่านั้นจึงคอยสนับสนุนอเมริกาด้วยความรู้สึกเป็นพระคุณอย่างยิ่ง นอกจากนั้น หลังจากได้รับการปลดปล่อยแล้ว อเมริกายังคงให้เงินสนับสนุนประเทศยุโรปกลางและตะวันออกเพื่อพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังสามารถยุติวิกฤตการณ์โคโซโวได้อีกด้วย สมาชิกใหม่จึงเข้าข้างอังกฤษมากกว่าฝรั่งเศสเนื่องจากอังกฤษมีสัมพันธพิเศษกับอเมริกา

ที่ร้ายไปกว่านั้นคือเมื่อบรรดาประเทศสมาชิกใหม่วางตัวเข้าข้างสหรัฐฯ ในวิกฤตการณ์สงครามในอิรัก ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู. บุช กลับมีความเห็นว่าประเทศสมาชิกใหม่ควรอยู่เงียบๆ มากกว่า (They should have kept quiet.) ยิ่งทำให้ความนิยมของฝรั่งเศสตกต่ำ และได้รับการต่อต้านจากบางประเทศที่เห็นว่าฝรั่งเศสวางอำนาจบาตรใหญ่เกินไป

นอกจากนั้น ด้านนโยบายเกษตรร่วม (Common Agricultural Policy – CAP) ที่ฝรั่งเศสเคยเป็นตัวตั้งตัวตีที่สำคัญ และได้รับผลประโยชน์จากนโยบายนี้มากที่สุด หลังการขยายสมาชิกภาพรับประเทศใหม่ 10 ประเทศ ซึ่งล้วนแต่มีผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าหลักของประเทศ ก็ยิ่งลดบทบาทของฝรั่งเศสลงอีก ผลประโยชน์จะไม่ตกอยู่ที่ฝรั่งเศสเพียงประเทศเดียว เพราะอีกสิบประเทศก็ต้องการให้รัฐบาลกลางของสหภาพยุโรปเห็นความสำคัญของภาคเกษตรของตนเช่นกัน

ค. วิฤตการณ์สงครามในอิรัก

ถึงแม้ความนิยมของฝรั่งเศสจะลดลงเพราะความสัมพันธ์พิเศษของอังกฤษและการสนับสนุนอเมริกาของประเทศสมาชิกใหม่ แต่ฝรั่งเศสก็พยายามยืนหยัดจุดมุ่งหมายที่อยากให้ยุโรปมีสิทธิ์มีเสียงในเวทีโลกเป็นของตัวเอง ไม่ต้องอยู่ใต้อำนาจของสหรัฐอเมริกา จึงหันมาจับมือกับเยอรมนีและรัสเซียต่อต้านการทำสงครามอิรัก เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าสหภาพยุโรปสามารถถ่วงดุลย์อำนาจกับสหรัฐอเมริกาได้ ยิ่งไปกว่านั้น ฝรั่งเศสและเยอรมนีมีความคิดริเริ่มที่จะก่อตั้งกองกำลังป้องกันตนเองของยุโรป (European Defence) อีกครั้ง ถึงแม้ว่ากองกำลังดังกล่าวจะยังไม่ได้รับการพัฒนาย่างเต็มที่ แต่ฝรั่งเศสก็ประสบความสำเร็จในความพยายามที่จะรักษาเสียงของตนเองในสหภาพให้ยังคงยิ่งใหญ่เช่นเดิม ยิ่งไปกว่านั้น ยิ่งกระแสรื้อถอนการทำสงครามอิรักของประธานาธิบดีบุชแห่งสหรัฐอเมริกามีมากขึ้นเท่าไร ยิ่งส่งผลให้สหภาพยุโรปได้รับความนิยมในเวทีโลกมากขึ้น สังเกตได้จากค่าเงินยูโรที่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐกลับลดลงอย่างรวดเร็ว

แต่ถึงแม้สหภาพยุโรปจะได้รับความนิยมมากขึ้นในเวทีโลก ก็ไม่ได้หมายความว่าฝรั่งเศสจะสามารถฟื้นฟูอำนาจและบทบาทของตนที่เคยมีอยู่มากในอดีตให้เป็นเหมือนเดิมได้ เนื่องจากการเพิ่มจำนวนสมาชิก และลักษณะและการพัฒนาของประเทศสมาชิกใหม่ส่งผลให้อำนาจไม่ขึ้นอยู่กับประเทศใดประเทศหนึ่งอีกต่อไป เกิดการกระจายอำนาจภายในสหภาพ ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีต่อประเทศสมาชิกเล็กๆที่จะไม่ถูกกดขี่อีกต่อไปในการออกความเห็นในนโยบายต่างๆของสหภาพยุโรป แต่เป็นสัญญาณที่ไม่ดีต่อฝรั่งเศส ที่จะถูกจำกัดบทบาทลง ดังนั้นฝรั่งเศสจึงต้องหันไปพัฒนา

ความสัมพันธ์กับเยอรมนีมากขึ้น เพื่อคงอำนาจใหญ่ทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองของสหภาพไว้อยู่กับตน

ความสัมพันธ์ฝรั่งเศสและเยอรมนี

กล่าวได้ว่าฝรั่งเศสและเยอรมนีเป็นหัวใจในการขับเคลื่อนสหภาพยุโรปมาตั้งแต่สมัยเริ่มก่อตั้ง ย้อนกลับไปเมื่อช่วงริเริ่มการบูรณาการยุโรป แผนชูมาน (Schumann Plan) ก็เป็นหนึ่งในนโยบายที่จะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมนี หลังจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยได้ก่อตั้งประชาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป จากนั้นเป็นต้นมา ฝรั่งเศสและเยอรมนีจึงกลายเป็นมหาอำนาจหลักในยุโรป กิจกรรมต่างๆจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็ต่อเมื่อสองประเทศนี้มีความเห็นที่ลงรอยกัน แม้ในยุคของนายพล ชาร์ลส์ เดอ โกลล์ จะทำให้การเจริญเติบโตของยุโรปเกิดการชะงัก แต่ในเรื่องความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเยอรมนียังดำเนินไปในทางที่ดีเสมอ

แต่กระนั้น ฝรั่งเศสก็ยังคงหาทางที่ทำให้ตนเป็นที่หนึ่งในยุโรป หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงแม้เศรษฐกิจของฝรั่งเศสจะสามารถฟื้นตัวและกลับมารุ่งเรืองได้ดีและเร็วเพียงใดก็ไม่เท่าเยอรมนีที่เป็นผู้นำในด้านเศรษฐกิจยุโรปมาโดยตลอด ดังนั้น ฝรั่งเศสจึงเบนเข็มไปพยายามสร้างอำนาจในด้านการเมืองและการต่างประเทศแทน (แม้ว่าปัจจุบัน สหราชอาณาจักรจะมีอำนาจทางการเมืองมากกว่าฝรั่งเศสในบางครั้งแล้วก็ตาม) และพยายามชักจูงให้เยอรมนีหันมาสนับสนุนตนมากกว่าที่จะไปร่วมมือกับทางสหรัฐอเมริกา

วารสารยุโรปศึกษา

ช่วงปี ค.ศ. 1980 การขยายอิทธิพลของสหภาพโซเวียตมาสู่ยุโรปตะวันออก และการที่อิทธิพลดังกล่าวคืบคลานเข้าใกล้พรมแดนเยอรมนีขึ้นมาทุกทีๆ ทำให้ฝรั่งเศสวิตกกังวลว่าเยอรมนีอาจหันไปจับมือกับโลกคอมมิวนิสต์ เพราะพื้นเพประวัติศาสตร์ของเยอรมนีมีความเกี่ยวข้องกับทางสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออกมายาวนาน ดังนั้นฝรั่งเศสจึงพยายามหาข้อผูกมัดทางความร่วมมือด้านการทหารและด้านเศรษฐกิจไว้กับฝรั่งเศสและยุโรปฝั่งตะวันตก อย่างเช่นจะเห็นจากการทำสนธิสัญญาเอลิเซ่ (Elysée Treaty) ในปี ค.ศ. 1963 เพื่อความสัมพันธ์ที่ยาวนานและมั่นคงระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมันตะวันตก แต่อย่างไรก็ตาม การรวมตัวกันของเยอรมันตะวันตกและตะวันตกสร้างความประหลาดใจกับฝรั่งเศสอย่างมาก อีกทั้งการที่ประธานาธิบดีของเยอรมนี Kohl และ Mikhail Gorbachev ประธานาธิบดีแห่งสหภาพโซเวียต มาร่วมมือกันในการทำสัญญาระดับทวิภาคีเกี่ยวกับนาโต้ ทำให้เกิดข้อแตกร้าวในความสัมพันธ์ของฝรั่งเศสและเยอรมนีในที่สุด ถึงแม้ประชาชนฝรั่งเศสจะเห็นว่า การกลับมารวมกันของเยอรมันตะวันตกและตะวันตกจะเป็นเรื่องดี แต่พวกเขาก็พอจะเดาได้ว่ามันจะทำให้ความสัมพันธ์ รวมทั้งความสำคัญของฝรั่งเศสในยุโรปลดน้อยถอยลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้นหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการรวมตัวกันของเยอรมันตะวันตกและตะวันตก ฝรั่งเศสในยุคของมิตเตอรองด์ได้ริเริ่มแผนการที่จะรวมเศรษฐกิจของเยอรมนีโดยแผนเดอลอร์ (Delors Plan) เพื่อนำไปสู่นโยบายร่วมทางการเงิน และการใช้เงินสกุลเดียวกัน (€) เพื่อไม่ให้เยอรมนีเรื่องอิทธิพลอีกครั้งและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของยุโรปให้มีอำนาจในเวทีโลกมากขึ้นทัดเทียมกับสหรัฐอเมริกา

สงครามอ่าวเปอร์เซียชี้ให้เห็นว่ายุโรปไม่เพียงแต่ต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้านเศรษฐกิจ แต่ยังหมายถึงทางด้านนโยบายการต่างประเทศและการทหารอีกด้วย เหตุการณ์ครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในดินแดนยุโรปยังมีอยู่มากมาย รวมถึงสงครามในคาบสมุทรบอลข่านก็เป็นอีกหนึ่งหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่าความรุ่งเรืองและความร่วมมือทางเศรษฐกิจไม่ได้ช่วยให้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาหมดไป ยุโรปยังคงต้องการกำลังจากอเมริกาในการแก้ปัญหาทางยุโรปตะวันออกอยู่ดี ตั้งแต่เมื่อครั้งก่อตั้งประชาคมยุโรป ฝรั่งเศสแสดงจุดยืนในความต้องการที่จะรวมนโยบายทางด้าน การต่างประเทศและความมั่นคงมาโดยตลอดอยู่แล้ว แต่จนถึงปัจจุบัน สหภาพยุโรปก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปในความร่วมมือด้านนี้ได้ อย่างแน่นอน ในขณะที่โลกกำลังประสบปัญหาจากผู้ก่อการร้าย สหภาพยุโรปเองก็พยายามที่จะก่อตั้งกำลังทางทหารเพื่อใช้ในการป้องกันตัวเอง และพยายามที่จะมีนโยบายการต่างประเทศเดียวกัน แต่ทว่าความหลากหลายของประวัติศาสตร์ในแต่ละประเทศสมาชิกส่งผลให้สหภาพยุโรปไม่สามารถมีความเห็นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ บางประเทศสมาชิกเห็นด้วยกับนโยบายของสหรัฐอเมริกาในการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายในขณะที่ยักษ์ใหญ่อย่างฝรั่งเศสและเยอรมนี รวมถึงประเทศสมาชิกบางประเทศไม่ต้องการให้สหภาพยุโรปไปเกี่ยวข้องจนถึงการต่อต้านการกระทำของสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การขัดแย้งภายในและทำให้ความร่วมมือด้านนี้ต้องหยุดชะงักไป

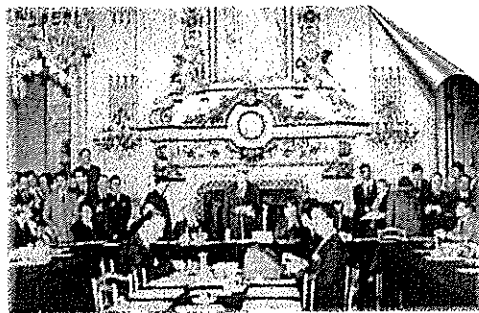
วารสารยุโรปศึกษา

อนาคตของยุโรปในสายตาของฝรั่งเศสและเยอรมนี

หกประเทศผู้ก่อตั้งสหภาพยุโรป (ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และลักเซมเบิร์ก) ต่างรู้ว่าอำนาจของตนในประชาคมกำลังจะลดลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อขยายสมาชิกภาพเป็น 25 ประเทศ และต่างก็ต้องการที่จะคงอำนาจตัวเองเอาไว้ไม่ว่าจะเป็นวิธีใด เยอรมนีรู้ว่าสามารถใช้ความแข็งแกร่งและความเป็นผู้นำทางด้านเศรษฐกิจในการคงอิทธิพลภายในยุโรปได้ แต่สำหรับฝรั่งเศส ผู้ที่ต้องการจะเป็นหนึ่งทางด้านการเมืองการต่างประเทศต้องลำบากใจเมื่อนายโทนี แบลร์ มีนโยบายนำอังกฤษให้เป็นหัวใจของยุโรป ดังนั้นฝรั่งเศสจึงหันไปร่วมมือกับเยอรมนีอีกครั้ง เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจของอังกฤษและเพื่อป้องกันไม่ให้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาที่ผ่านมาจากอังกฤษเข้ามามีบทบาทในสหภาพยุโรปได้มาก การครบรอบ 40 ปี ในวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2546 ของสนธิสัญญาเอลิเซ่ (Elysée Treaty) ที่ทำขึ้นระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนีจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและก้าวหน้ามากขึ้น เพราะต่างฝ่ายจะได้มีโอกาสในการทำ ความเข้าใจระหว่างกันและเสนอนโยบายความร่วมมือเพื่อให้คงความเป็นผู้นำในสห ภาพยุโรปไว้ได้ต่อไป นายกรัฐมนตรี เกอฮาร์ด ชโรเดอร์ ได้กล่าวถึงไว้ว่า ยุโรปไม่ สามารถจะพัฒนาไปได้หากขาดความสัมพันธ์ระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนี จากสนธิ สัญญาดังกล่าว ฝรั่งเศสและเยอรมนีได้ริเริ่มแผนต่างๆด้วยกันมากมาย อาทิเช่นการจัดตั้งกองกำลังทางทหารของสหภาพยุโรป เพื่อให้ไม่ต้องพึ่งพิงนาโต้ไปอีกต่อไป และ ความคิดที่จะให้มีประธานาธิบดีของสหภาพยุโรปเพื่อเป็นตัวแทนในการตัดสินใจของสหภาพยุโรปในยามเกิดวิกฤตการณ์ ซึ่งปัญหานี้เป็นมุขตลกล้อเลียนยุโรปโดย อเมริกามาช้านาน

บทบาทของฝรั่งเศสในสหภาพยุโรป

ความสัมพันธ์ระหว่างฝรั่งเศสและเยอรมนีในอนาคตคาดว่าจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เนื่องจากทั้งสองต่างเข้าใจว่าการรวมตัวช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ จะช่วยให้บทบาทของทั้งสองไม่ลดลงไปในสหภาพยุโรปที่ขยายสมาชิกภาพอยู่เรื่อยๆ อีกทั้งจะช่วงถ่วงดุลอำนาจของอังกฤษและป้องกันอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาซึ่งจะทำให้สหภาพยุโรปสามารถยืนหยัดได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งพิงประเทศใด ๆ โดยเฉพาะอเมริกา

การประชุมก่อตั้งสมาคมถ่านหินและเหล็กกล้าแห่งยุโรป

นายพลชาร์ลส์ เดอ โกล (General Charles de Gaulle)

เอกสารอ้างอิง

- Philip Kramer, Steven (1994), "DOES FRANCE STILL COUNT?", The Washington Papers, Washington D.C., The Centre for Strategic and International Studies.
- Weber, Douglas (1999), "THE FRANCO-GERMAN RELATIONSHIP IN THE EUROPEAN UNION", London, Routledge.
- Dreyfus, Francois-Georges, Morizet, Jacques and Peyrard, Max (1993), "FRANCE AND EC MEMBERSHIP EVALUATED", London, Pinter Publishers Ltd. and New York, St. Martin's Press.
- Safran, William (1991), "THE FRENCH POLITY", London, Longman Publishing Group.
- W. Urwin, Derek (1997), A POLITICAL HISTORY OF WESTERN EUROPE, since 1945", Essex, Addison Wesley Longman Limited.
- T. Griffiths, Richard (2002), "THE ORIGINS AND DEVELOPMENT OF THE EUROPEAN UNION, power-point presentations", Bangkok, MAEUS Chulalongkorn University.
- Sakwa, Richard and Stevens, Anne (2000), "CONTEMPORARY EUROPE", London, Macmillan Press Ltd.
- www.mef.qc.ca/charles_de_gaulle.htm
- www.e-scoala.ro/euro/acceleration.html
- www.worldpress.org
- www.rferl.org
- www.euobserver.com
- slate.msn.com
- www.ce-review.org
- www.iht.com
- www.afp.com
- www.guardian.co.uk
- www.cbsnews.org

บทบาทของประเทศฝรั่งเศสในสหภาพยุโรป

www.wsws.org
www.news.telegraph.co.uk
www.albayan.co.ae
www.clari.net
www.news.bcc.co.uk
www.timesonline.co.uk
English.peopledaily.com.cn

•

Author: Philippe De Lombaerde
Research Fellow
United Nations University – Comparative Regional
Integration Studies (UNU-CRIS)
Bruges, Belgium